

4 Luterilainen kristillisuus

Sivut 44–53

Johdattavat kysymykset

- Mitä tarkoittaa käsite protestantismi?
- Mitkä eri tekijät edesauttoivat reformaatiota?
- Mitkä ovat luterilaisuuden opilliset ja eettiset erityispiirteet?
- Millaista toimintaa luterilaisessa kirkossa on?

Protestantismin tausta

- valta keskiajan Euroopassa keskittynyt paavin käsiin
- paavin arvoallan heikkeneminen keskiajan lopulla
- feodaalijärjestelmän rakoileminen
- uusia kristillisiä liikkeitä alkoi syntyä
- kansankielisiä raamatunkäännöksiä (esim. Englannissa)
- renessanssi ihannoi antiikin kulttuuria
- humanismi korosti yksilön arvoa
- löytöretket laajensivat eurooppalaisten maailmankuvaa
- esireformaattorit (esim. Wycliffe ja Hus)

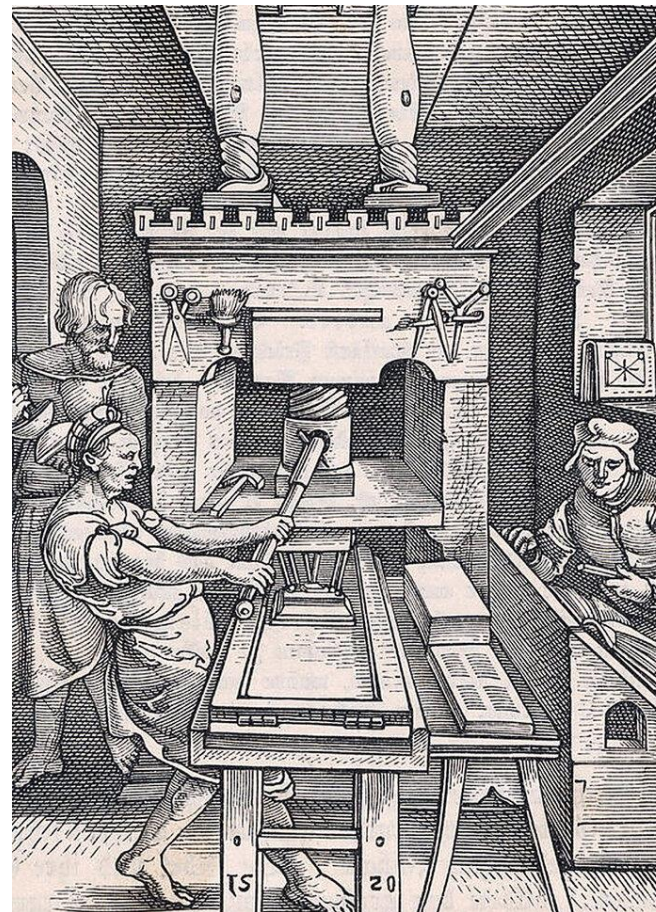
Luterilaisuuden synty

- Saksassa kritiikkiä paavia kohtaan
- munkki Martin Luther joutui uskonnolliseen kriisiin
- Lutherin oivallus armon merkityksestä
- Lutherin usko Raamatun arvovaltaan
- Lutherin teesit katolisen kirkon käytänteitä vastaan v. 1517
- Uuden testamentin ja myöhemmin koko Raamatun saksannos
- Augsburgin tunnustus luterilaisuutta selittävänä asiakirjana

Reformaation leviäminen

- taustalla kirjapainotaito ja ihmisten liikkuvuus
- ruhtinaiden halu irtautua paavin vallasta → tuki reformaatiolle
- kaupunkien alemman porvariston tyytymättömyys asemaansa → kaupunkireformaatio
- Suomen alueelle Mikael Agricolan toimesta

Luterilaisuuden opilliset erityispiirteet

- sisältöperiaate: **ihminen pelastuu yksin armosta, yksin uskosta, yksin Kristuksen tähden**
- muotoperiaate: **Raamattu on opin ja elämän ylin ohje**
- kahden regimentin oppi: kirkolla ja valtiolla on omat tehtävänsä
  - valtio ylläpitää maallista järjestystä
  - kirkko julistaa evankeliumia ja pitää esillä Jumalan sanaa

Toiminnan erityispiirteet

- kirkkorakennukset yksinkertaisia
- jumalanpalveluksissa saarnalla keskeinen asema
- saarna opetuspuheena
- virsilaulu jumalanpalveluksissa aktivoi seurakuntalaisia
- ehtoollinen maallikoille molemmissa muodoissa (leipä ja viini)
- sakramentteina kaste ja ehtoollinen, muut toimitukset eivät samassa asemassa

Eettiset korostukset

- hyvät teot eivät pelasta ihmistä
- Jumalan rakkaus saa ihmisen tekemään hyviä tekoja
- järki ja omatunto ohjaavat ihmistä toimimaan oikein → syntiinlankeemuksen takia emme osaa toimia oikein ilman Jumalan Sanaa (Raamattua)

Luterilainen kirkko Suomessa

- Suomen luterilaiseen kirkkoon kuuluu noin 67 % väestöstä
- seurakunnilla erilaista toimintaa eri ikäryhmille
- seurakunnilla monia työmuotoja: diakoniatyö, musiikkityö, lapsityö, nuorisotyö, aikuistyö, vanhustyö jne.
- jumalanpalvelukset ja muut toimitukset
- kirkolla juridinen oikeus vihkiä pareja avioliittoon
- seurakunta pienimpänä hallinnollisena yksikkönä
- kirkolla julkisoikeudellinen asema

Keskeiset käsitteet

- tunnustuskirja
- kahden regimentin oppi
- kaupunkireformaatio
- protestantti
- humanismi
- radikaalit
- luonnollisen moraalilain periaate
- renessanssi
- muotoperiaate
- sisältöperiaate
- reformaatio
- ruhtinasreformaatio
- maltilliset

